Pracovník pro vyšší hygienické zaopatření těl zemřelých (kód: 69-048-M)

Autorizující orgán: Ministerstvo pro místní rozvoj
Skupina oborů: Osobní a provozní služby (kód: 69)
Týká se povolání: Pracovník pro vyšší hygienické zaopatření zemřelých
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 4

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Dodržování zákonného zacházení s lidskými pozůstatky	4
Ohledání lidských pozůstatků a jejich označení	4
Omývání, oblékání a další úpravy lidských pozůstatků do rakví při přípravě smutečních obřadů nebo ve spolupráci s pozůstalými	3
Provádění estetických úprav lidských pozůstatků pro jejich veřejné vystavení	4
Vedení předepsané evidence lidských pozůstatků	4
Aplikování základních zásad pohřbívání v poradenství pro pozůstalé	4

Platnost standardu

Standard je platný od: 29.10.2013 do: 06.12.2020

Kritéria a způsoby hodnocení

Dodržování zákonného zacházení s lidskými pozůstatky

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Definovat pojem pohřbení a zákonné podmínky nutné k manipulaci, úpravě, přechodnému uložení a vystavování lidských pozůstatků v otevřené rakvi	Ústní ověření
b) Doložit úmrtí před převzetím lidských pozůstatků	Ústní nebo písemné ověření
c) Vyjmenovat pomůcky, nástroje a dokumentaci, potřebnou k převzetí lidských pozůstatků a lidských ostatků k úpravě a řídit se pokyny daných prohlížejícím lékařem nebo pokyny pověřeného orgánu hygienické služby, příp. Státního úřadu pro jadernou bezpečnost	Ústní ověření
d) Vyjmenovat zákonem stanovené podmínky pro provoz prostorů určených pro úpravu a přechodné ukládání lidských pozůstatků	Ústní ověření
e) Popsat nutná vybavení prostor pro úpravu lidských pozůstatků	Ústní ověření
f) Vysvětlit na příkladech kritické hygienické body a místa kritická pro zranění nebo zavlečení nákazy do organismu. Doporučit preventivní očkování proti žloutence a dalším nemocem	Ústní nebo písemné ověření
g) Vysvětlit způsob dezinfekce pracovního oděvu a pomůcek, popř. způsob jejich detoxikace nebo likvidace (bylo-li při převozu podezření, že šlo o lidské pozůstatky osoby, která v době úmrtí byla nakažena infekčními onemocněními, vyvolanými vysoce rizikovými biologickými agens a jejich toxiny). Vysvětlit důvody pro oddělení šatny špinavé a čisté, separátní pračky na montérky, separátního sociálního zařízení, sprchy	Ústní nebo písemné ověření
h) Zdůvodnit, proč lidské pozůstatky a ostatky, včetně nesnímatelných náhrad a ozdob, nejsou odpadem nebo věcí v občanskoprávním smyslu, kterou lze vlastnit, dědit nebo s ní obchodovat	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Ohledání lidských pozůstatků a jejich označení

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Zajistit intimitu zesnulého, zavřít mu oči a ústa, svléknout z těla osobní prádlo, odstranit kanily a katétry, zkrátit drény, čistě převázat rány, tělo zakrýt prostěradlem	Praktické předvedení
b) Vysvětlit jednotlivé kolonky a údaje v Listu o prohlídce zemřelého; určit všechny osoby, které s listem pracují	Ústní ověření
c) Použít fix na kůži k popsání identifikace zesnulého na jeho těle, vyplnit identifikační kartičku a uvázat na tělo zemřelého	Praktické předvedení
d) Použít nerozpojitelný plastový náramek s identifikací zesnulého a upevnit jej na zápěstí ruky, event. na kotník nohy a po uplynutí zákonné lhůty uložit do chladicího boxu	Praktické předvedení
e) Zapsat osobní věci do knihy cenností a předat je příbuzným zemřelého proti podpisu, včetně vyjádření soustrasti a empatie	Praktické předvedení
f) Při nesouhlasu příbuzných s pitvou sepsat formulář a zajistit jeho schválení	Praktické předvedení
g) Při projevení přání příbuzných zemřelého zajistit rozloučení na lůžku v pietní místnosti	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Omývání, oblékání a další úpravy lidských pozůstatků do rakví při přípravě smutečních obřadů nebo ve spolupráci s pozůstalými

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat způsoby úpravy lidských pozůstatků před jejich uložením do konečné rakve a doporučit výběr oděvu pro zesnulého k uložení do rakve	Ústní ověření
b) Vyjmenovat možnosti ošetření lidských pozůstatků zpomalujících posmrtné změny a rozlišit pojmy konzervace a balzamace lidských pozůstatků	Ústní ověření
c) Omýt, uzavřít tělní otvory, oholit lidské pozůstatky určené pro výstav v otevřené rakvi	Praktické předvedení
d) Předvést postup oblékání upravených lidských pozůstatků do rubáše nebo do šatů podle zadání	Praktické předvedení
e) Předvést manipulaci s lidskými pozůstatky při ukládání na nosítka, do transportního vaku a do rakve	Praktické předvedení
f) Určit podmínky, za kterých je možné, vyžádá-li si zákazník službu, uložení zesnulého do konečné rakve již v místě úmrtí (zpravidla v bytě, účast pozůstalých při oblékání a ukládání lidských pozůstatků do rakve)	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Provádění estetických úprav lidských pozůstatků pro jejich veřejné vystavení

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Zakrýt oblečení a vnitřek rakve v horní oblasti těla, aby nedošlo k ušpinění oblečení a vnitřní výplně rakve	Praktické předvedení
b) Provést hygienu dutiny ústní, nasadit zubní náhradu nebo vytvořit chybějící chrup, provést ligaturu dutiny ústní pomocí chirurgických jehel a nití, vyčistit pleť, oční jamky, koutky úst, osušit tvář, ostříhat chloupky v nose a v uších	Praktické předvedení
c) Podle portrétní fotografie esteticky upravit obličej, vlasy a ruce zesnulého, nanést make-up a zakrýt posmrtné změny tak, aby byla obnovena přirozená barva a vzhled viditelných částí zesnulého	Praktické předvedení
d) Provést manikúru nehtů, upravit tvar a délku nehtu, popřípadě ošetřit kůžičku kolem nehtu	Praktické předvedení
e) Očistit oblečení a vnitřní výplň rakve od případných nečistot, položit do rakve předměty na přání rodiny	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Vedení předepsané evidence lidských pozůstatků

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vyjmenovat údaje vedené v evidenci o lidských pozůstatcích přijatých k přechodnému uložení	Ústní nebo písemné ověření
b) Uvést základní právní normy pro shromažďování a zpracováváni osobních údajů pro evidenci lidských pozůstatků	Ústní nebo písemné ověření
c) Vyjmenovat povinné údaje uvedené v evidenci k jednotlivým osobním cennostem po zemřelém, které si pozůstalí nepřevezmou	Ústní nebo písemné ověření
d) Demonstrovat možné formy a rozsah vedení evidence související s provozováním vyššího hygienického zaopatření těl zemřelých (kniha příjmů, kniha cenností, výdej zlatých kovů) včetně ukázky na předem zvoleném softwaru	Praktické předvedení
e) Uvést účelné doby a způsoby archivace písemností souvisejících s vyšším hygienickým zaopatřením těl zemřelých	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Aplikování základních zásad pohřbívání v poradenství pro pozůstalé

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vysvětlit význam pohřebního rituálu a předložit argumenty pro důstojné rozloučení se zemřelým	Ústní ověření
b) Vysvětlit, co je možné udělat v případě očekávaného úmrtí doma (jak splnit oznamovací povinnost o úmrtí, jak pomoci pozůstalému v posledním kontaktu s tělem zemřelého, kdy je nutné kontaktovat pohřební službu, jak tělo zemřelého umýt, upravit a obléci)	Ústní ověření
c) Objasnit postup při objednávání pohřbu a hrobového místa (především po vyzvednutí urny), popsat průběh pohřebních obřadů nad rakví (občanských i náboženských, způsob kondolence)	Ústní ověření
d) Předložit argumenty podporující skutečnost, že „pohřeb bez obřadu“ může způsobit závažné právní i psychické problémy blízkým i vzdáleným pozůstalým	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.
Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO). Zdravotní způsobilost není vyžadována.
Autorizovaná osoba musí během zkoušky zaručit dodržování nejen zásad ochrany hygieny a životního prostředí, ale i ochrany postmortální osobnosti zemřelého a osobně zajistit, aby s mrtvým lidským tělem bylo nakládáno uctivě a důstojně. Pořizování audiovizuálních záznamů z průběhu zkoušky je zakázáno.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba anebo jeden autorizovaný zástupce autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

a) Střední vzdělání s maturitní zkouškou v oblasti zdravotnictví nebo osobních služeb a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti vyššího hygienického zaopatřování těl zemřelých, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.
b) Profesní kvalifikace pracovník pro vyšší hygienické zaopatření těl zemřelých, střední vzdělání s výučním listem v oblasti zdravotnictví nebo osobních služeb a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti vyššího hygienického zaopatřování těl zemřelých, z toho minimálně jeden rok v období posledních dvou let před podáním žádosti o udělení autorizace.

Další požadavky:

- Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, která nemá odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), nebo nemá osvědčení o profesní kvalifikaci 75-001-T Lektor dalšího vzdělávání, musí být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první, hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) ve znění pozdějších předpisů, a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.
- Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, musí být schopna organizačně zajistit zkušební proces včetně vyhodnocení na PC a vydání jednotného osvědčení (stačí doložit čestným prohlášením).

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost předložením dokladu nebo souboru dokladů o získání odborné způsobilosti autorizujícímu orgánu nebo jiným postupem stanoveným autorizujícím orgánem.

Žádost o autorizaci naleznete na stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo pro místní rozvoj, www.mmr.cz.

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

Pomocník pro manipulaci s tělem zemřelého
Místnost pro úpravu zemřelých s tekoucí vodou
Márnice s chladicím zařízením
Lidské pozůstatky do týdne od úmrtí, ke kterým se nikdo nehlásí
Rubáš
Fix na kůži
Prostěradlo
Konečná rakev
Nerozpojitelný plastový náramek
Hygienické pomůcky
Identifikační lístek
Předepsané tiskopisy a formuláře
List o prohlídce zemřelého
Emitní miska, vata/gáza, obvaz, čtverečky buničiny, dřevěné lopatky, tác k uložení věcí zemřelého, jednorázový empír, jednorázové gumové rukavice, jednorázovou zástěru, jednorázovou roušku či ústenku, jednorázový kryt hlavy, jednorázové papírové utěrky, tampóny, vlhké ubrousky, vatu, sáčky na biologický odpad, netkané textilie Pervin/Perlan, houbičky na make-up, make-up pro zemřelé, suchý šampon, lak na nehty, pudry, rtěnky, řasenky, hřebeny, nůžky, chirurgické jehly, nitě a umělé vlasy

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam svého materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Pokud žadatel bude při zkouškách využívat materiálně-technické vybavení jiného subjektu, přiloží k žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace smlouvu (popřípadě smlouvy) umožňující jeho užívání nejméně po dobu 5 let ode dne podání žádosti o udělení nebo prodloužení platnosti autorizace.

Doba přípravy na zkoušku

Celková doba přípravy na zkoušku (včetně případných časů, kdy se uchazeč připravuje během zkoušky) je 10 až 20 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky (bez času na přestávky a na přípravu) je 10 až 16 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být rozložena do více dnů.

Autoři standardu

Autoři hodnoticího standardu

Hodnoticí standard připravila SR pro ostatní služby ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:
Pohřební ústav hl. města Prahy
KSA FF Univerzity Palackého Olomouc
Václav Graf – lektor a soudní znalec pohřebnictví
Sdružení pohřebnictví v ČR